

ÉSZREVÉTELEK, VÉLEMÉNYEK ÉS JAVASLATOK

A "Magyarország Energiapolitikája 2007 - 2020.

A biztonságos, versenyképes és fenntartható energiaellátás stratégiai keretei" c. vitaanyaghoz.

A MEE szakértői és irányító testületei a vitára bocsátást követően tanulmányozták, elemezték és értékelték a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium által gondozott, a "Magyarország Energiapolitikája 2007 - 2020. A biztonságos, versenyképes és fenntartható energiaellátás stratégiai keretei." című vitaanyagban összefoglalt téziseket, megállapításokat, következtetéseket és javaslatokat.

A szakértőink a tanulmányozás, elemzés és értékelés során abból a feltételezésből indultak ki, hogy az elfogadandó energiapolitikának:

- a kiindulási helyzetet és az érvényesség peremfeltételeit a valóságot helyesen tükröző módon kell feltárni és rögzíteni,
- a célokat úgy kell megfogalmazni, hogy azok - amellet, hogy kellő mozgásteret biztosítsanak a menet közben várható hatások kezeléséhez - kellő stabilitással rendelkezzenek annak érdekében, hogy a végrehajtásban érintett szereplők kellően megalapozott döntéseket hozhassanak - a szükségszerűen hosszú átfutási idejű, több kormányzati ciklust is átívelő - projektek előkészítése és megvalósítása során,
- kellő bizalmi alapot kell teremtenie a pénzügyi szereplők, a befektetők irányában annak érdekében, hogy azok az energiapolitika keretében megvalósítandó projektek pénzügyi és gazdasági feltételeinek megteremtésében aktívan és cselekvő módon vegyenek részt.

Szakértőink észrevételeinek, véleményeinek és javaslatainak összegzése és szintetizálása során azt az összefoglaló álláspontot alakítottuk ki, hogy - figyelemmel arra is, hogy a vitairat előkészítését végző szakértők, szakértői csoportok, személyek és szervezetek, széleskörű feltáró- és elemző munkát végeztek, és ennek az előkészítő munkának a megállapításokat és javaslatokat alátámasztó dokumentumai a háttérben rendelkezésre állnak - nem vonjuk kétségbe az előkészítő munkában résztvevők felkészültségét, ügyszeretetét és alaposságát. Nem vitatjuk a dokumentumban felsoroltak fontosságát és tényszerűségét, ezért a dokumentumban foglalt összes momentumot a további előkészítő munka, valamint az energiapolitika végleges formába öntése során szükségesnek, hasznosnak és fontosnak tartjuk.

Szakértőink a vitaanyagot összességében gondolatébresztőnek, egy lehetséges tematika szerint jól összeállított tervezetnek tartották, és az észrevételeik, véleményeik, javaslataik és a kérdéseik megfogalmazása során kifejezetten nem törekedtek arra, hogy a vitaanyagot "újrírják". Törekedtek viszont arra, hogy - támaszkodva az energetikában, különösen a villamos energetikában megszerzett és felhalmozott, mintegy évszázados tudományos, technikai és szervezési tapasztalataikra - az új magyar energiapolitika helyesen mérje fel a realitásokat, reális, és a társadalom igényeit helyesen tükröző és megvalósítható célokat és feladatokat fogalmazzon meg.

Az előzőekben rögzített általános álláspontunk hangsúlyozása mellett fontos feladatunknak tekintettük, hogy az elfogadandó energiapolitika még

megalapozottabbá tétele érdekében - a jobbítás kifejezett szándékával - észrevételeket és véleményeket fogalmazzunk, és javaslatokat tegyünk.

Észrevételek vélemények és javaslatok:

1. Általános észrevételek, vélemények és javaslatok:

1.1 A vitaanyagban feltárt és megfogalmazott premisszákkal alapvetően egyetértünk. Egyetértünk azzal a megállapítással is, hogy az ország uniós csatlakozása magával hozta és egyben szükségessé tette az energetikai szabályozási feltételek megváltozását és megváltoztatását is.

1.2 Az 1993. évi OGY határozat megszületése óta nagyot változtak az energetikát meghatározó külső- és belső feltételek, globális kihatású felismerések születtek. A hagyományos energia hordozók eddig vélelmezett bőségének világából megérkeztünk egy korlátozott hozzáférhetőségű új világ kapujába.

A magyar kormányok 2003-ban, 2006-ban a választások előtt, 2006. végén és most negyedszer rugaszkodtak neki egy új energiapolitika megalkotásának. Szakmai és tudományos szempontból a 2006. tavaszára elkészült tanulmányok tekinthetők a legalaposabb munkának, vélemények születtek, vita is kialakult, de az új kormány nem fejezte be az elkezdett munkát.

Tovább nehezíti a feladatot, hogy az EU nem rendelkezik egységesnek nevezhető közép- és hosszú távú komplex energetikai koncepcióval.

1.3 A tárgyi dokumentum az EU direktíváknak történő magyarországi megfelelésre koncentrálna, ez tükröződik a szóhasználatban is. A témát jól átfogó összefoglalót ad az energiaellátás számos területéről, mindazonáltal nem lép túl a hazai aktuális folyamatok teljes körű visszatükrözésén, nem tartalmaz markáns megállapításokat.

A vitaanyag beleillik azon nem kellően előkészített tanulmányok sorába, amely jó szándékkal ugyan, de a korábbi stratégiai anyagokra kevésbé alapozva tesz megállapításokat. Véleményünk szerint az energiapolitika egyik folyamatosan karbantartott hazai energiastratégiára kell (kellene) épülnie, de a vitaanyag ennek szükségességére kellő súllyal nem hívja fel a figyelmet.

1.4 A szerzők a piaci mechanizmusokra és a piacot felügyelő államra alapozzák az energiapolitikát. Az EU tagságból származtatott követelmények maradéktalan betartásával az állam szuverenitását korlátozzák.

1.5 Figyelemmel arra, hogy az energetikában általában "minden mindennel összefügg", az egyes összetevőket komplexen kell értelmezni és vizsgálni, különös tekintettel a megújuló energiaforrások rendszerbeillesztésének kérdéseire. Ennek érzékeltetésére három momentumot említünk. Az egyik, miszerint a vitaanyag megállapítja, hogy a szélenergia hasznosíthatóságának korlátot szab a villamos energiát termelő szélgépek villamosenergia-rendszerbe illesztésének problematikája. A kérdés vizsgálatánál nem szabad szem elől téveszteni, hogy a szélgépek által termelt villamos energiát nem csak villamos energiakereskedelmi célra lehet használni, hanem más

technológiáknál - pl.: hidrogén technológia, vagy elosztott energiatermelés - is hasznosítani lehet. A másik momentum szerint törekedni kell arra, hogy a megújuló energiákat minél közvetlenebbül hasznosítsuk például hőfejlesztésre, hűtésre, fűtésre, egyéb technológiai célra anélkül, hogy azokból kereskedelmi célú villamos energiát állítanánk elő. A harmadik momentum szerint, a szabályozással nem szabad olyan helyzetet előállítani, amely végeredményként a környezet károsításához vezethet. Például: biomassza tüzelés ösztönzésének égése alatt az erdők kiirtása.

- 1.6 Az energiapolitika megfogalmazása során nem lehet és nem szabad eltekinteni a klímaváltozásnak az energetikára gyakorolt hatásainak elemzésétől és a szükséges intézkedések kellő időben történő megtételétől. Más szavakkal kifejezve ez azt jelenti, hogy ne csak elszenvető módon konstatáljuk a hatások bekövetkezését, hanem időben és felkészülten álljunk a "startvonalra".
- 1.7 A vitára bocsátott "Energiapolitika" véleményünk szerint nem veszi kellő súllyal figyelembe az életszínvonal növekedésének az energetikára gyakorolt hatását, miszerint a gazdasági növekedéssel összhangban lévő életszínvonal növekedéssel együtt jár a háztartások villamos energiaigényének növekedése is. Az életszínvonal növekedése feltételezi az egy főre jutó ekvivalens energiafogyasztás növekedését. Az ország gazdaságának, az egyének életszínvonalának növekedéséhez feltétel az energia, benne a villamosenergia-termelés és fogyasztás növekedése, méghozzá szignifikáns mértékben (Az egy főre jutó villamos energia felhasználásában - különös tekintettel a háztartási felhasználásra is - lemaradásunk az élenjáró országoktól: azok negyedére-harmadára tehető a hazai felhasználás).
- 1.8 Tapasztalataink szerint a biztonságos, versenyképes és fenntartható energiaellátás stratégiai kereteit a hosszú távú gondolkodás (15-30 év) és a valós piac – az érintettek érdekeinek összehangolása – működési összetevői határozzák meg. Ennek szolgálatába kell állítani mind a technikai feltételeket, mind pedig a közgazdasági-, jogi szabályzókat is.
- 1.9 Egyetértünk azzal, hogy az energiapolitikának tükröznie kell, hogy az energiapolitika az országnak: az ellátásbiztonság, a versenyképesség, a fenntartható fejlődés követelményeinek egyaránt megfelelő, a fogyasztóvédelemmel összhangban lévő energiaellátását szolgáló, fő stratégiai kereteket kijelölő dokumentuma, amely pontosan meghatározza az energiapiac által szabályozott és szabályozható határokat és feltételeket, valamint az Energetikai Intézményrendszer tagjainak feladatát, hatáskörét és felelősségét. Ezek azonban nem célok, hanem olyan hangsúlyosan megjelenítendő feladatok, amelyek végrehajtására az illetékes szerveknek konkrét intézkedéseket kell tenniük.
- 1.10 Sem az EU direktívák, sem a "2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról" (VET) nem mentik fel az államot az alól, hogy bizonyos kérdésekben felelősséget viseljen. Véleményünk szerint az állam jövőbeni szerepvállalásának és felelősségének mindenképpen érvényesülnie kell: a piaci szabályok kialakításában, a szolgáltatás minőségi követelményeinek kialakításában és számonkérésében, a fogyasztói érdekek védelmében.

Véleményünk szerint a jövőbeni állami szerepvállalás az energetikában alapvetően két területre irányulhat: egyrészt az energiapiaci modell kialakítására és bevezetésére, annak közvetlen és közvetett eszközökkel való irányítására, valamint folyamatos korrekciójára, karbantartására a jelenkori üzleti tendenciák – globalizáció, integráció, humanizáció és fogyasztóorientáció – figyelembevételével; másrészt a nemzeti energiapiac külső, nemzetközi feltételeinek alakítására.

- 1.11 Véleményünk szerint az első fontos nemzeti alapelvnek kellene lennie, hogy a magyar nemzeti érdekek és a közjó érdekében mindenkor el kell menni az EU direktívák adta keretek végső határáig, azoknak csak a szükséges és elégséges mértékig megfelelően. Ez utóbbi elv nem jelenik meg a dokumentumban.

Információink és tapasztalataink szerint az EU jelenleg csak a klímapolitikában ért egyet, és a konkrét tevékenységét csak közvetlenül a vezetékes villamos energia előállítására korlátozza. A vizsgált dokumentumra is ez a felemáság jellemző.

A szuverén magyar energiapolitika végrehajtása során hozott döntéseket a nemzeti preferenciák és a külső- és belső érintettek érdekei alapján kell meghozni, melynek során figyelembe kell venni az EU szabályozási kereteket, elvárásokat és a tagállamként vállalt kötelezettségeket.

- 1.12 A vitaanyag tanulmányozása során megfogalmazódott - és továbbgondolásra érdemesnek tartott - sokoldalú véleményeket, észrevételeket és kérdéseket összefoglaló módon, az egyes gondolatokhoz tartozó részletek kifejtése nélkül, az alábbiak szerint fogalmazzuk meg:

- A GKM honlapjáról letöltött dokumentum stratégiai szemléletben készült, ugyanakkor nem kezeli komplexen és kiegyensúlyozottan a magyar energetikát;
- A dokumentum középpontjába a vezetékes energia ellátás került;
- A kialakulóban lévő nemzetközi gyakorlat szerint egyre nagyobb szerephez jut az elosztott energiatermelés megvalósítása, mely elsősorban a regionális energiatermelés - különös figyelemmel a megújuló energiaforrások felhasználására - területén biztosíthatja a rendelkezésre álló energiaforrások célirányos és komplex felhasználását. Emellett lehetőséget nyit arra, hogy az árakat csökkentse, vagy az árak növekedésének ütemét mérsékelje. A vitaanyag nem tárja fel az elosztott energiatermelésben rejlő lehetőségeket, és nem helyezi el azt a magyarországi energiatermelés és -ellátás palettáján;
- A szerzők bizonyára építettek az elmúlt évek kormányzati megrendelésre készített tanulmányaira, azonban a következtetések esetenként felszínesek, az iránymutatás általános, esetenként félreérthető;
- A dokumentumban keverednek a fogalmak: a politikai célok keverednek a követelményekkel és feladatokkal, az irányítási rendszer több szintje között csaponganak. (követelmények, politika, stratégia, akciók és programok);
- A dokumentum többszöri átolvasás után sem ad világos iránymutatást alapvető kérdésekben. Ezek közül említést kell tenni az alábbiakról:

- Mi, és meddig terjed az állam szerepe;
- Melyek a magyar energetika sajátos érdekei, és mit kell tenni ezek védelmében;
- Az állam többé nem akar tulajdonos lenni energetikai cégekben;
- Mit tesz az állam, ha a piac nem, vagy nem kellő mértékben és irányban serkenti a befektetői kedvet;
- Mit tervez az állam a regionális piac feltételeinek megteremtéséért;
- Tervezi-e az állam stratégiai terv változatok készítését, tekintettel a bizonytalanságokra;
- Hogyan tervezi az állam az energiahatékonysági programok átlátható támogatását;
- Elegendőek-e a tervezett intézkedések Magyarország földgáz függőségének csökkentésére;
- Mit kíván tenni az állam a minimális szakember potenciál fenntartása érdekében;

A fentiekben felsoroltakat nem csak azért fogalmaztuk meg, hogy ezekre nézve "valakitől" válaszokat és megoldásokat várjunk, hanem tettük ezt azért is, hogy a szakembereink ezeken elgondolkodva, keressék és dolgozzák ki a kérdésekre adható válaszokat, és ezzel is tegyék egyértelművé, hogy a magyarországi energiapolitika kidolgozásában és alakításában nem csak véleményezőként, hanem cselekvő módon, a problémák megoldójaként is részt kívánnak venni;

- A dokumentum általános tájékoztatást biztosít, azonban magas szintű adatokat nem közöl, forrásokat nem említ. A megismert tartalom nem elégséges a Magyar Köztársaság energiapolitikájának meghatározására;
- Célravezető lenne az energiapolitika és a hozzá szorosan kapcsolódó energiastratégia kidolgozása és kiadása, feloldva ezzel a jelen dokumentum tartalmi és szerkezeti hiányosságait;
- Összességében az anyagnak a magas szintű politikai hangvételét erényének tartjuk, gyengeségének tartjuk viszont az innovatív gondolkodás hiányát. Ezen elsősorban azt értjük, hogy a vitaanyag nem tárja fel kellő mélységig, és nem elemzi a már ismert, de még széleskörűen nem alkalmazott technológiák alkalmazásba vételének lehetőségeit, feltételeit és irányait. Ennek hiányában a vitaanyag jellegében inkább egy ismertető a hazai energetikáról elsősorban politikusok számára, mely nem ad kellő kitekintést a világban zajló folyamatokra és trendekre.

2. Konkrét észrevételek, vélemények és javaslatok:

- 2.1 A vitaanyag 2. fejezetében csak a már szinte közhelyként ismert fogalmak forognak: verseny, fenntarthatóság, átláthatóság, környezet megóvása. Sajnos a dokumentum későbbi fejezetei sem hatolnak ennél mélyebbre.

Fő hiányosságként említhető az általánosság szintjén megrekedő – a sajtóból közismert – kihívások és sekélyes tartalmú megállapítások, ajánlások sora.

A vitaanyagban leírtak a források tekintetében nem teszik világossá, hogy – bár többféle szállítási útvonalat is építhetünk – földgáz a megkívánt mennyiségben és reálisan csak keletről, lényegében ugyanazon politikai befolyás alá tartozó térségből érkezik. Itt „verseny” a szállítási díjakban lehetséges, általában piaci viszonyokról nem beszélhetünk.

A versenyképesség, fenntarthatóság, környezetvédelem együttese korántsem egy irányba hat, igazi optimuma az árak emelkedésével jár, amit a fogyasztók fizetnek meg. Svájcban például már van olyan város, ahol a fogyasztó dönthet: egy környezetkímélő forráson alapuló, de drágább összetevőkből álló energiamixből vásárol, vagy az olcsóbb és kevésbé környezetkímélőből.

A bio-alapú tüzelőanyag felhasználás ösztönzése üdvözlendő és kívánatos dolog, de itt is hiányzik a környezetközpontú megközelítés, a teljes ciklus hatáselemzése az externális költségekkel együtt, nem is beszélve a magyar mezőgazdaság lehetőségeinek energetikai célú elvi- és gyakorlati kihasználhatóságáról, miközben ez nem veszélyeztetheti az élelmiszer-termelést és -ellátást.

Információink és tapasztalataink szerint lényegesen csökkent az energiahordozók felhasználása során a környezetszennyezés, de ezzel egyidejűleg a jelenkor elvárásainak megfelelően nem csökkent a környezetterhelés.

A fentiekből is látható, hogy a kormánynak előre kell gondolkodnia és nem utólag, a már fellépett különféle egyensúlyi zavarok kompenzálásakor. Ez az aspektus teljesen hiányzik a dokumentumból.

A „magyar” érdekek érvényesítésében - az EU direktívák által is lehetővé tett mozgástérben - semmi sem jelenik meg a hazai sajátosságokból (például, hogy a magyar erőműparkban magas a nehezen szabályozható hőerőművek részaránya, vagy - az előzővel összhangban - a szélenergia villamos energia kereskedelmi célból történő hasznosíthatósága korlátos, vagy a bioenergia nagyobb mértékű hasznosíthatóságánál korlátot jelent a mezőgazdasági birtokszerkezet- és nagyság, stb.) és az ezekből levezethető nemzeti szempontokról. A leírtak szerinti a dokumentum 2.3. fejezetét akármelyik országra érvényesnek tekinthetjük.

- 2.2 Fontosnak tartjuk, hogy a magyar energiapolitika kiinduló feltételként és komplex módon kezelje a klímaváltozás energetikára gyakorolt hatásait. A klímaváltozás hatásainak energetikai vonatkozásait ugyanolyan ható tényezőként kell kezelni, mint a fosszilis energiahordozókhoz való hozzáférés, a megújuló energiahordozók hasznosítása, vagy a piaci feltételek változásának kérdéseit.
- 2.3 Az energetika nagyon bonyolult, minden egyes elemében egymással szoros összefüggésben lévő alrendszerből álló rendszert képez, amelynek a számtalan sajátossága között figyelemmel kell lenni a "fizikai működés" speciális követelményeire is. Figyelemmel kell lenni továbbá arra is, hogy az energetikával kapcsolatos fejlesztések döntően összehangolt és hosszú távú döntéseket igényelnek, ezért az energiapolitikanak tükröznie kell, hogy az

energiapolitika mint az országnak: az ellátásbiztonság, a versenyképesség, a fenntartható fejlődés követelményeinek egyaránt megfelelő, a fogyasztóvédelemmel összhangban lévő energiaellátását szolgáló, fő stratégiai kereteket kijelölő olyan dokumentuma, amely figyelembe veszi és biztosítja a tartós, és hosszú távú fejlesztési döntések megalapozását.

2.4 Javasoljuk, hogy a magyar energiapolitika azon túl, hogy formálisan figyelembe veszi az EU-komfortitás követelményeit, határozottan foglaljon állást és célozzon meg hatékony intézkedéseket a szabályozás teljes átláthatósága és a piaci szereplők biztonsága érdekében meghozandó döntések garanciális kérdéseiről.

2.5 A dokumentum a 3. fejezetében leírtak szerint egy lehetséges megközelítést tartalmaz az energetikai stratégiában, hármas célt megjelölve: ellátásbiztonság, versenyképesség, fenntarthatóság. Ezek a fogalmak azonban inkább követelményeket jelentenek. Véleményünk szerint a céloknak mennyiségi, illetve minőségi tartalommal is rendelkezniük kell.

Véleményünk szerint az ellátásbiztonság, a fenntarthatóság és a versenyképesség nem céljai az energetikának, hanem csak betartandó peremfeltételei. Hasonlóképpen ezek a szempontok vonatkozhatnak az egészségügyre vagy az élelmiszer ellátásra is. Az energiapolitika alapját az energiaigény kielégítésének forrásai és módszerei adják. Ennek során kell az itt „alappillérnek” nevezett szempontokat érvényre juttatni.

Az anyagot kettősség jellemzi több tekintetben is. Egyik oldalon általános elveket kíván megfogalmazni, de máshol nagyon konkrét állításokat is tesz. Hasonlóképpen nem tud megbirkózni az állam és piac szétválasztásával sem, mert egyrésztől minden megoldást a piaci szereplőkre hárít, másrésztől jelentős állami szerepvállalást tart szükségesnek például a K+F, az oktatás, hálózatfejlesztés és hosszú távú kereskedelmi konstrukciók fenntartásában.

2.6 A vitaanyag 4. fejezetében megjelenő "Ellátásbiztonság" kérdésével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az utóbbi időben számottevően mérséklődött ugyan a gazdaság energiaigénye, de ez a csökkenés csak átmenetinek tekinthető. Ennek oka, hogy egyrésztől az ország számára kedvezően szaporodó nagyberuházások és a lakosság energiaigényének folyamatos növekedésével számolni kell, figyelembe véve az éghajlati viszonyok változásait és a környezetvédelem érdekében teendő intézkedéseket. Másrésztől pedig figyelemmel kell lenni arra is, hogy a jelentős energiatakarékosági intézkedések és törekvések mellett is, közép- és hosszútávon az energiaigény növekedni fog.

2.7 A vitaanyag nem tisztázza - egyébként az EU direktíva sem -, hogy a nemzeti ellátásbiztonság és a kölcsönös kiegészítési képesség milyen viszonyban áll (álljon) egymással. Mi a prioritás egy üzemzavar esetén, egy ország mennyit törődjön a saját fogyasztóival, mennyit a nemzetközi kereskedelem garantálásával?

A kérdés megítélésénél ajánljuk, hogy a döntéshozók tegyék tanulmányozás tárgyává és vegyék figyelembe az UCTE Üzemi Kézikönyvének az

együttműködő villamos energiarendszerek üzemzavarai esetére vonatkozó előírásait, melyek rögzítik az üzemzavari kiegészítésre vonatkozó, és az üzem helyreállítására vonatkozó előírásokat.

- 2.8 A vitaanyag 4. fejezetében megjelenő "Energiaforrás struktúra" kérdésével kapcsolatban megállapítható, hogy az utóbbi időben növekedett az ország energia-import függősége, ugyanakkor megmaradt a magas fosszilis energia részarány

A fejezetben leírtakból az alábbi következtetéseket tudtuk levonni:

A belföldi források vizsgálatánál csak az uniós megfelelni akarás olvasható ki, a hazai mozgástér és érdekek érdemi feltárása nélkül;

A villamos energia fejezetből hiányzik a mintegy 500 MW gázmotor és egyéb kapcsolt energiatermelés, ami már ma is szinte szabályozhatatlanná teszi a villamos energia rendszert, növelve a rendszerhasználati díjat;

A földgáz-ellátásra alapozott villamos energia jövőkép nem megalapozott irány már középtávon sem;

A régió is energiahiányos lesz a közeljövőben, amelyen az infrastruktúra nem segít;

A szüneteltelési szerződés ösztönzése felér egy indirekt beismeréssel: hiány fenyeget!

Az atomerőmű blokk építését túlzottan későre ütemezik. Az új blokknak mindenképpen rendelkeznie kell terheléskövető szabályozó képességgel. Az egységteljesítményt az UCTE előírásokban szereplő technikai korlátok meghatározzák, ez nem lehet politikai kérdés;

Magyarország jelenleg is részt vesz radioaktív hulladék és kiégett fűtőelem kutatási programokban;

A távhőszolgáltatásról szóló rész sem nem kellően megalapozott, sem nem kellően kidolgozott;

A megújuló, alternatív, energia-hatékony, energiatakarékos megoldások mind költségigényesek, mind a beruházás, mind az üzemeltetés, mind pedig a karbantartás vonatkozásában. Ezek széles körű bevezetéséhez, elterjedéséhez nem nélkülözhető az állami szerepvállalás, mert tisztán piaci viszonyok között ezek nem felelnek meg a profitabilitásnak;

A megújuló és alternatív energiaforrások vonatkozásban meg kell határozni a magyarországi prioritásokat, amelyekben hazai specialitások érvényesülhetnek akár a kutatás, akár a lehetséges termékfejlesztés vagy mindkettő vonatkozásában;

A fejezet végén lévő következtetés nyilvánvaló igazságot mond, ez alapján azonban az energiaellátás szereplői konkrétan semmire nem tudnak orientálódni.

- 2.9 A vitaanyag 4. fejezetében megjelenő "Diverzifikáció" kérdésével kapcsolatban megállapítható, hogy:

A szerzők általánosságban szembenéznek a realitással, de főleg csak a szénhidrogénekkal foglalkoznak. Magyarország a primer energiahordozóinak

többségét importálja. A diverzifikációs stratégia nemcsak a meglévő igények kielégítésével foglalkozik, hanem a várható trendek (árak és energiahordozó hozzáférhetőség) alapján cselekvési változatokat határoz meg, vagy utal ilyen munka elvégzésének szükségességére.

2.10 A vitaanyag 4. fejezetében megjelenő "Infrastruktúra" kérdésével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy:

A nemzetközi kooperáció további kiépítése csak az alap-energiaellátás szempontjából nem jelent egyértelműen gazdaságos alternatívát, mivel a régió egyformán primer-energia hiányos, és a nagytávolságú villamosenergia-szállítás veszteséges, ami az átviteli tarifában megjelenik. Számításba veendő viszont az ellátásbiztonság növelése, valamint a piaci szinergiák kihasználhatóságának növelése céljából;

Az infrastruktúrák területén a piaci megközelítés valószínűleg zsákutcába vezet, pontosabban ezen a területen várhatóan nem kerülhető el az állami beavatkozás;

A termelő és üzemeltető cégeket érdekeltté kell tenni, és/vagy elő kell számukra írni a fejlesztésben, kemény kondíciók között való részvételi kötelezettséget (nem az innovációs alap terhére, hanem saját forrásból!);

Tudomásunk és információink szerint a piaci szereplők - saját szándékuk szerint - sehol a világon nem építenek vezetékét, csak ott, ahol a használat kizárólagos, vagy kiemelt biztonsági funkciót tölt be;

A magyarországi erőmű park derékhadra valóban elavult, és már a „93-as” energiapolitika is jelentős selejtezésekkel számolt. A HTM-ek rendszere - néhány kivételtől eltekintve - csak konzerválta a privatizáció utáni állapotot. Éppen az energiapolitika és a kiszámítható jogszabályi háttér hiánya okozza a befektetők bizalmatlanságát. Ebben a kérdésben az állam felelőssége véleményünk szerint nem kerülhető meg;

A nem tüzelési technológián alapuló megújuló energiaforrások rendelkezésre állása hektikus. Az ingadozások kiszabályozására erőmű tartalékot kell tartani. Legalább utalni kellene ezekre a következményekre, illetve a korlátokra;

2.11 A vitaanyag 4. fejezetében megjelenő "Lakosság" címszó alatt leírtakkal kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy:

A szelektív megközelítés mellett fontos a teherbíró képesség figyelembe vétele, nem kerülhető el az utólagos piaci beavatkozás, mivel nincs likvid energiapiac a térségben;

A primer energiahordozó felhasználást és az energiafelhasználás teljes határfokát tekintve a kompenzációnál fontosabb tényezőnek tartjuk az energiatakarékosság fokozásának ösztönzését állami eszközökkel;

A következő kérdések vizsgálatát nélkülözhetetlennek tartjuk: Felkészült-e az ország a teljes liberalizációra? Ismerik-e a háztartási fogyasztók a lehetőségeiket? Felkészültek-e a szolgáltató-választásra és annak következményeire? A mai ismereteink szerint mindhárom kérdésre "NEM" válasz adható. Hasonló kérdésekre a fogyasztók csak a telefóniában szerezhettek ismereteket, illetve tapasztalatot, ezek azonban - a sajátosságok miatt - az energetikára csak nagyon áttételesen értelmezhetőek.

2.12 A vitaanyag 5. fejezetében leírtakkal kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a "Rövid- és középtávú feladatok" fejezet az előzőekben is jelzett általánosságok mellett a jelen hazai folyamatokat ismerteti, de semmilyen érdemi új irányt nem jelöl meg. Érdekes módon konkrétan paksi fejlesztési irányt jelöl meg, míg semmilyen más alaperőművi lehetőségről nem szól. Nincs benne szó arról sem, hogy a termelési oldal erősítése mellett a szabályozást, a fogyasztói oldalon is intelligens energiarendszert (új európai program) is fejleszteni lehetne. Bár a korábban a K+F-et megfelelő helyen kezeli, mégis az akciótervből ez már kimaradt.

2.13 A vitaanyag 5. fejezetében megjelenő "Versenyképesség" címszó alatt leírtakkal kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy:

Körvonalazódott, de még nem alakult ki teljes mértékben a verseny piac feltételrendszere a kőolajszármazékok és a vezetékes energiahordozók területén;

Liberalizált piac csak a forrásokhoz való szabad hozzáférés esetén működik. Ha a villamosenergia-piacot tekintjük, akkor ez csak akkor működik, ha a szereplők egyenlő eséllyel jutnak hozzá a különféle energiahordozókhoz. Ellenkező esetben a források és technológiák versenyeznek. A forrás és egyéb hiányok miatt a piac időszakosan elveszítheti likviditását (lásd 2006. június krízis);

A regionális piac létrejöttéhez nem lehet a szereplők országaiban gyökeresen eltérő állami elvonás. Ha a jelenlegi torz struktúra marad fenn, a hazai erőműpark leépül, a termelői értéklánc külföldön épül fel, a túladóztatott termelők eltűnnek és eltűnik az adóbevétel is, leszámítva a végfelhasználói ÁFA-t;

A szerzők fontosnak látják az erőfölény korlátozását, ami szükséges, de nem a legfontosabb és egyúttal durva torzítást jelent. Az állami beavatkozás miatt a piac nem tekinthető liberalizáltnak, a beavatkozás mindig csoport-érdeket fog szolgálni, mint ahogyan eddig is láthattuk;

A vitaanyag hitet tesz a teljes piacnyitás irányában, de nem tesz említést arról, hogy az állam kezében minimális az energetikai infrastruktúra részaránya. Egyrésztől mindent a piacon jelentős profitot termelő cégekre bíz, másrésztől közpénzből akarja megoldani azokat a műszaki-biztonsági szükségszerűségeket, amelyet a piac – profittartalom híján – mégsem old meg. A hálózatfejlesztési tevékenységet piaci irányba tolná el, de azt nem tárja fel, ez hogyan működne.

Mindenkinek tudomásul kell vennie, hogy sokszereplős és döntően magántulajdonú lett az energia-szektor. Ugyanakkor nem kerülhető meg az a kérdés sem, hogy az energetikai/elektrotechnikai gyártóipart valamilyen módon támogatni kell, részben a felhalmozott tudásbázis megőrzése és szükség szerinti fejlesztése, másrészt a teljes kiszolgáltatottság megelőzése érdekében. Fontos ezt figyelembe venni a K+F tevékenység ösztönzésének kérdésével összefüggésben is.

2.14 Fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet arra, hogy a támogatási rendszer és a szabályozási háttér kérdéseinek vizsgálatokor kiemelt figyelmet kell fordítani

az összhang megteremtésére a diszfunkcionalitás elkerülése, a torzítások kiszűrése és az átláthatóság követelményének biztosítása érdekében.

2.15 A "HTM-ek" kezelésével kapcsolatban az alábbi észrevételeket tesszük:

A liberalizációt bevezető országokban megjelent a „befagyott költség” fogalma, amelyet a lakosság, a fogyasztó fizetett meg. Ismét plauzibilis követelmény a legkisebb többletköltséget eredményező megoldás megtalálása. Ugyanakkor elgondolkodtató, hogy egy év alatt nem sikerült megbízható számításokat végezni és ezek alapján tárgyalásokat folytatni a HTM-ek felmondásáról;

A jelenlegi HTM birtokosok versenyezhetnek a hazai piacon a fogyasztókért, de kiegyenlítő energia eladásáért is (MAVIR). A bevétel elmaradás csak az elszámoláskor derül ki;

Ha a magyar energiapolitika híven követi az EU elveket, a befagyott költségek esetében is követni kell az EU gyakorlatot;

A vitaanyag a "HTM-ek" körül keringő vélt vagy valós anomáliák feloldására két változatban tesz megoldási javaslatot. A javasolt megoldások közül egyik változatot sem tarjuk alkalmasnak arra, hogy a problémákat megoldja, ugyanis sem általánosságban, sem pedig konkrétan nem tárja fel a valós helyzetet, nem elemzi minden vonatkozásban azt, hogy mi vezetett ahhoz a szükségszerű megoldáshoz, hogy ezek a szerződések megkötésre kerüljenek. Nem teljesen helytálló az a kiindulási feltétel, hogy a HTM-ek megkötését a privatizációs körülmények indokolták, hiszen például a Paksi Atomerőmű, a Csepeli Áramtermelő, vagy a privatizáció lezárultát követően belépett kapacitások esetében privatizációs kényszer nem állt fenn. További megjegyzésként megemlíjtük, hogy tudomásunk szerint a HTM-ekben lekötött villamos energia mennyiségek mértékét évente újra lehet tárgyalni, ez tehát elvileg nem lehet akadálya a szabadpiacra jutó villamos energia mennyisége növelésének;

Természetesen támogatjuk a HTM-ek miatt keletkezett vélelmezett, vagy valós anomáliák megszüntetésére vonatkozó törekvéseket, azonban ezek ügyében konkrét lépéseket, csak a kérdéskört a valós tényeknek megfelelően vizsgáló, minden tényezőt - beleértve a hatásokat is - alaposan feltáró és elemző vizsgálat után kialakítandó stratégia alapján és szerint szabad megtenni. Ellenkező esetben a mégoly ártalmatlannak tűnő ráutaló magatartás is komoly veszélyeket és kockázatokat hordozhat magában.

2.15 Az árak kérdéseit tartalmazó résszel kapcsolatban az alábbiakat kívánjuk megjegyezni:

A kitekintés alapját képező időszakban nagymértékben növekedett a kőolaj ára a nemzetközi energiapiacra, ami magával vonta a földgáz árának növekedését;

A jövőre nézve tudomásul kell venni, hogy az energia - amint azt a vitaanyag is helyesen állapítja meg - speciális tulajdonságokkal rendelkező termék, ami a funkcióinak megfelelő költségen értékesül a piacon; a fogyasztónak meg kell fizetnie a funkcióköltségeket;

Az árak valóban nem tükrözhetnek szociálpolitikai megfontolásokat, de az sem lehet, hogy egy esetleges hibás állami-hatósági magatartás és/vagy erős lobby miatt a külföldi befektetők "zsebébe tesszük" a profitot;

A liberalizált piacon több szereplőssé válik az értéklánc, a profit megoszlik a szereplők között, még akkor is, ha a tulajdonosuk közös;

Fel kell tenni, és az energiapolitikának meg kell válaszolnia azt a kérdést, hogy a liberalizált piacon mi biztosítja/biztosíthatja, hogy az energiaárak reálértékben csökkenjenek (folyó áron ne növekedjenek). A telefóniában ez nem következett be;

Egyetértünk azzal, hogy az energiaárakban a tényleges költségek szerepeljenek, ehhez azonban szükséges, hogy a támogatások (szociális) rendszerére is törvények szülessenek.

2.16 A "Kutatás" kérdéseit tartalmazó résszel kapcsolatban az alábbiakat kívánjuk megjegyezni:

A "Kutatás" címszó alatt leírtak meglehetősen érdekes következtetések levonására adnak lehetőséget. Miközben a vitaanyag elvileg súlyának megfelelően tartja fontosnak a K+F tevékenységet, a vitaanyagból nem találunk válaszokat arra vonatkozóan, hogy: mit akarunk kutatni, amikor itthon gyakorlatilag eltűnt, tönkrement az energetikai gyártó ipar. A külföldi tulajdonosok bér munkában dolgoztatnak a saját technológiájukkal, itthon a beszállítói, karbantartói szolgáltató ipar prosperál. A speciális karbantartásokat mindenhol a gyártó végzi;

Az itthoni K+F eredményei külföldön hasznosulnak, kivéve a megújuló energiaforrások területét, illetve az informatikai területet;

Nagyon fontosnak tartjuk a szakmai oktatás megtartását közép- és felsőfokon egyaránt, ellenkező esetben az energetika szakember-importra kényszerül. Ennek megfelelően fontos feladatnak kell tekinteni a műszaki közép- és felsőfokú oktatás „támogatását” mind energetikai, mind pedig villamos energetikai vonatkozásokban. Mindez természetesen nem nélkülözheti a célirányos K+F tevékenység ösztönzését és aktivitásának folyamatos fenntartását;

Fontos lenne az energiagazdaság igényeinek eleget tenni az Oktatási Intézmények oldaláról is. A különféle képzésekben és az új képzési formák kialakításánál tekintetbe kellene venni a piaci elvárásokat, amelyeket az Energetikai Koordinációs Testület tudna közvetíteni.

2.17 A vitaanyag 6. fejezetében leírtakkal kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy:

Az elmúlt 10 évben egymást követték az energiahatékonysági programok. Összehangolt cselekvési tervre szükség van és mellette kiszámítható, nem hektikusan változó támogatásra is. Az évente elfogyó keretek, valamint a hosszú megtérülés nem elég vonzó, nem beszélve a lakástulajdonosok tőkehiányáról;

Egyetértünk azzal a megállapítással, hogy az egyik legnagyobb pazarló jelenleg is a közsféra, az elavult és túlfűtött létesítményeivel. A kialakult helyzet megváltoztatására az energiapolitikának elvárásokat és konkrét intézkedési igényeket kell tartalmaznia;

A megújuló energiák esetében különös figyelemmel kell kezelni a tüzeléssel előállított energiát (ide értve a bio-hajtóanyagokat is) a teljes folyamat környezeti hatásait. Itt nemcsak az erdők kipusztítása, hanem a mezőgazdaság teljesítőképessége is a képbe kerül, prioritást adva az élelmiszer termelésének;

A biomassza hasznosítás sok esetben termel káros melléktermékeket, amelyekről a vitaanyag nem tesz érdemi említést;

A vitaanyagban az energetikai és klímapolitika, valamint a közlekedéspolitika összefüggései csak felszínesen kerültek említésre;

Nem esik szó a korszerű technológiák alkalmazásáról (tüzelőanyag cellák, hidrogén technológia, stb.);

A pozitív trendek ellenére az energiahatékonyság javítása terén jelentős tartalékok vannak, amelyek feltárására és kiaknázására, konkrét cselekvésekre van szükség;

- 2.18 Annak ellenére, hogy a 7. fejezetben leírtak szorosan nem tartoznak a MEE szakértőinek szakmai kompetenciájába, lehetségesnek tartjuk, hogy az ott leírtakhoz néhány megjegyzést fűzzünk. Ezek az alábbiak:

A külkapcsolatokban központi kérdés lehet az EU tagállamok magatartása krízis-helyzetben: a kooperáció megtagadása, szerződött szállítások visszatartása, átirányítása, stb.;

A közgazdasági szabályozás egyik kérdése, hogy harmonizálódik-e a kialakuló regionális piac területéhez tartozó országok szabályozási rendszere, a támogatások és elvonások mértéke;

Egyértelművé kell tenni és ki kell mondani, hogy közvetlenül vagy közvetve minden állami beavatkozást a fogyasztók fizetnek meg, az árakon, illetve az adókon keresztül;

Sajnos a fejezet többi része inkább csak a sajtó és a politikusok részére szolgált információt, de nem ad eligazítást a szakma számára. Talán itt helyesebb lenne az energia-előállítással, -szállítással, -kereskedelemmel és -felhasználással kapcsolatba hozható területek és harmonizálandó szabályozások számbavétele;

- 2.19 Úgy ítéljük meg, hogy a 8. fejezetben leírtak nem valók a dokumentumba, mert azoknak tisztázatlan a státusuk, ráadásul olyan feladatokat is meghatároznak, amelyek a dokumentum szellemiségét tekintve nem tartoznak az állam feladatkörébe.

- 2.20 A 9. fejezetben foglaltakkal kapcsolatban azt a véleményt alakítottuk ki, hogy ha a kézben tartott dokumentum egy stratégiai terv volna, alapos (de legalább hivatkozott) elemzéssel, azonosított stratégiai célokkal, a célok elérése érdekében meghatározott akciókkal, akkor értelme lenne a mutatókat bevezetni.

Az előzőekben említettek miatt úgy tűnik, hogy mindez "kakukktojás", amely ismét csak a média részére szolgált kétes értékű "fogyasztani valót".

Különösen elszomorító a függelékben vázolt kép, miszerint a földgáz-igény nem csökken 2020-ban. Ez a kép talán a fenntartható jövő képe?

- 2.21 A vitaanyagban foglaltak kiegészítéseként javasoljuk, hogy a kép teljesebb tétele érdekében a vitaanyag egészüljön ki az alábbiakkal:

Amint azt már korábban kifejtettük, az anyagból hiányzik az érvényességhez tartozó "peremfeltételek" felsorolása, melyek pótlását javasoljuk;

A vitaanyagból hiányzik az "egyenszilárdságra" való törekvés, melynek hiánya az anyag ilyen szemléletű átalakítása és szükség szerinti kiegészítése alkalmával megszüntethető;

Fontosnak tartjuk, hogy a végleges változatban fogalmazódjon meg annak igénye, hogy az energiapolitika végrehajtását befolyásoló változásokat folyamatosan figyelemmel kísérik és szükség szerint aktualizálják;

Fontos feladatnak kell tekinteni az energiapolitika részleteinek és egészének végrehajtására való mozgósítás feladatát, ezért az energiapolitika érvényesüléséhez a lakosság, a gazdálkodó szervezetek, az állami szervek és az Országgyűlés aktív közreműködése szükséges.

Az energiapolitika célja tehát az is, hogy orientálja és mozgósítsa a magyar társadalmat az energiapolitikai követelmények teljesülése érdekében.

- 2.22 Figyelemmel arra, hogy az energetikai kérdések, azok horizontális és vertikális komplexitása miatt csak bonyolult összefüggések teljeskörű, több szakterületet átfogó vizsgálata alapján vizsgálhatók és értékelhetők, továbbá figyelemmel arra is, hogy az energetika kérdései a társadalom valamennyi szereplőjét közvetlenül érintik, szükségesnek látszik, hogy az energetikát és az energiapolitikát érintő kérdésekkel kapcsolatos döntések előkészítésének megalapozottabbá tétele érdekében, egy elsősorban konzultatív és előkészítő szerepkörrel megbízott valamilyen, pl. "Energetikai Koordinációs Testület ~~Tanács~~" jöjjön létre.

Javaslatunk kifejezetten nem arra irányul, hogy egyszerűen csak egy újabb "Hivatal" jöjjön létre, hanem arra irányul, hogy legyen egy olyan elkötelezettséggel rendelkező helyzet- és tényfeltáró, tanácsadó testület, amely elősegíti az energiapolitikának tárcákon és hivatalokon átívelő feladatának eredményes elvégzését, biztosítsa annak társadalmi kontrollját. Az "Energetikai Koordinációs Testület"-től el lehet, és el kell várni azt, hogy az energetika kellő időben és kellő módon történő "startvonalra állításához" szükséges segítséget mind az állami szervek, mind a társadalom számára megadja.

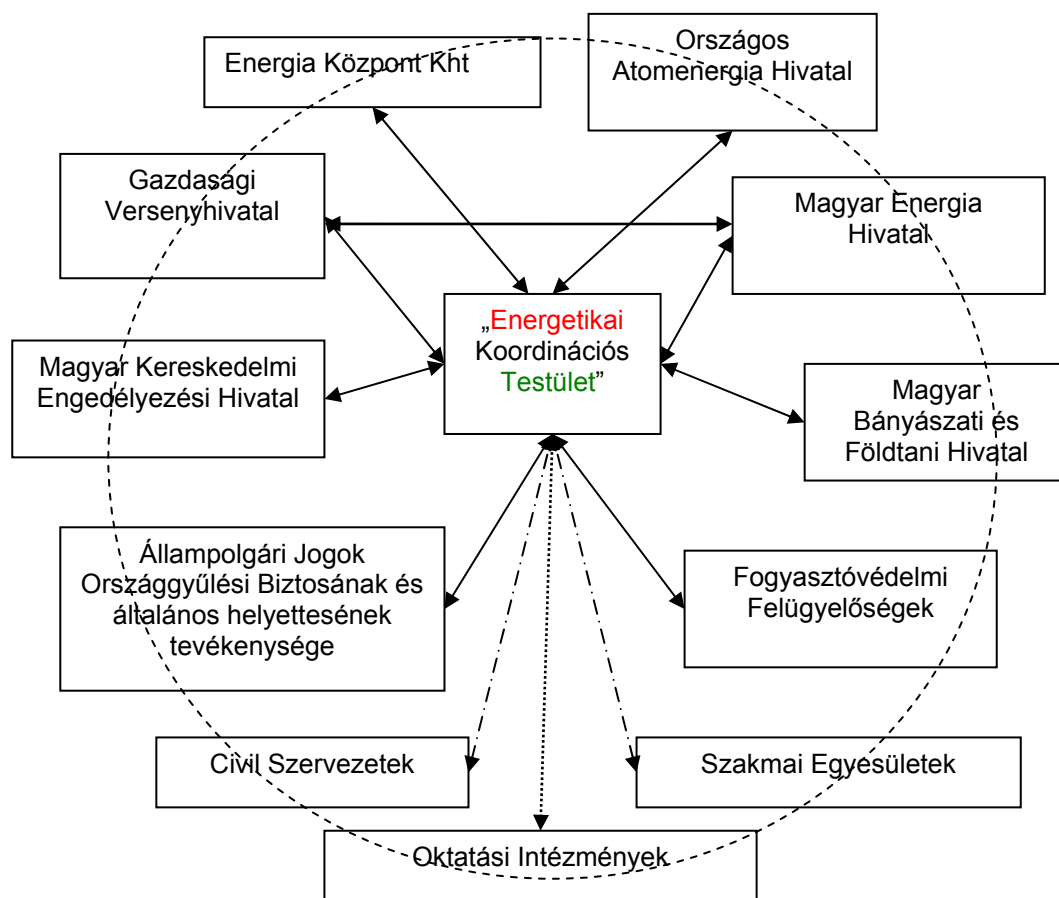
Az "Energetikai Koordinációs Testület"-re vonatkozó javaslatunk megfogalmazása során nem volt kétségünk arra nézve, miszerint egy ilyen szervezetre szükség mutatkozik, azonban erre vonatkozóan a leírtaknál részletesebb vizsgálatot nem végeztünk, konzultációt nem folytattunk. Az általunk javasolt kapcsolati séma a kérdés egy lehetséges megoldását mutatja be, megengedve azt, hogy ettől eltérő séma is kialakítható. A javaslatunk megfogalmazása során nem vizsgáltuk a kapcsolati séma szerint kialakítandó működési modellt sem, azonban azt irányadónak tekintettük, hogy az "Energetikai Koordinációs Testület"-nek nem szánánk döntési jogosultságokat. Azt azonban elvárnánk, hogy érzékenyen "figyeljen", és

szükség esetén - akár erre irányuló konkrét kérés nélkül is - kormányzatot érintő kérdésekben a kormány felé, tárcát érintő ügyekben a tárca felé, hatóságot érintő ügyekben a hatóság felé, a civil társadalmat érintő ügyekben pedig azok képviselői felé, kezdeményezésekkel éljen.

A működési elvek kialakítása során feltétlenül követelményként kell meghatározni, hogy a "Testület":

- rendelkezzen meghatározott mandátummal;
- kimondottan szakértői feladatokat lásson el;
- legyen képes a szakmai szempontok érvényesítésére;
- legyen képes a felmerült kérdések, javaslatok, észrevételek, jelenségek és tendenciák önálló és integrált módon történő feltárására, elemzésére és megjelenítésére;
- kimondottan elemző, értékelő és döntés-előkészítő feladatokat lásson el;
- legyen öntevékeny és kezdeményező.

Javaslat az Energetikai intézményrendszer - egy lehetséges elképzelés szerinti - kialakítására és kapcsolati rendszerére

Az Energetikai Intézményrendszer szereplőinek, azaz - a vitaanyagban használt terminológiák figyelembe vételével - a Gazdasági Versenyhivatal és a Magyar Energia Hivatal, az Energia Központ Kht., az Országos Atomenergia Hivatal, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőségek, a Szakmai Egyesületek és a Civil Szervezetek, valamint az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának és általános helyettesének tevékenységét megfelelőképpen össze kellene hangolni. Erre a feladatra - több elképzelhető változat is létezik - például a fenti „Energetikai Koordinációs Testület” létrehozását tartjuk célszerűnek.

Összefoglalás:

Amint azt már a bevezető részben kifejtettük, az általános álláspontunk kialakítása során a dokumentumban foglaltakkal kapcsolatban nem találtunk olyan momentumot, amelyet sürgősen meg kellene oldani, megalapozatlannak, vagy helytelen megközelítésűnek tartanánk, ezért az abban foglaltakat a további munka során felhasználandó, megalapozott vitaanyagként tekintjük.

Az előzőekben rögzített általános álláspontunk természetesen nem jelenti azt, hogy a vitaanyagban foglaltakkal kapcsolatban nem fogalmazhatók meg vélemények és észrevételek, jobbító szándékú javaslatokkal ne lehetne teljesebbé és komplexebbé tenni a vita alapján kialakítandó és elfogadandó, kellően megalapozott **"Energiapolitikát"**.

A fentiekben részben részletezett, részben pedig a részletek mellőzésével megfogalmazott véleményeinket, észrevételeinket és javaslatainkat, továbbá kérdéseinket a jobbító szándék jegyében fogalmaztuk meg, és ugyanezen jobbító szándék vezérelt bennünket akkor is, amikor megfogalmaztuk a bevezetésben felsorolt hármas célt is, amelyet az elfogadásra kerülő energiapolitikának minden részterület vonatkozásában tükröznie, támogatnia és segíteni kell.

Mindazon kérdésekkel kapcsolatban, amelyeket a vitaanyag tartalmaz, de a fentiekben részletezett véleményeinkkel, észrevételeinkkel, javaslatainkkal és kérdéseinkkel nem érintettünk, észrevételt nem teszünk.

A MEE tagsága kéri a döntéshozókat, hogy a jelen dokumentumunkban foglaltakat az **"Energiapolitika"** végleges kidolgozása és elfogadása során vegyék figyelembe, a véleményeinkben, észrevételeinkben és javaslatainkban foglaltakat az érdemük szerint értékeljék és érvényesítsék.

A MEE vezetősége és vezető testületei felkérlik a tagságukat, valamint az energetika sorsa és jövője iránt érdeklődést és felelős elkötelezettséget tanúsító szakembereket, hogy a magyar energiapolitika jövőjének alakításában, a lehetséges kitérési pontok, a fejlesztési irányok feltárásában és kimunkálásában a már többször bizonyított aktivitással, cselekvőkészséggel és felelősségtudattal vegyenek részt.

A MEE tagsága és vezető testületei kifejezik azon szándékukat, hogy az energiapolitikával kapcsolatos további előkészítő munkában cselekvő módon továbbra is részt kívánnak venni, és ennek biztosítékeként szakértőik tevékeny közreműködését felajánlják, és várják az ez irányú megkereséseket.

A MEE tagsága és vezető testületei kifejezik továbbá azon szándékukat is, hogy a szakmai és a szaktudományos közélet véleményeit, észrevételeit és javaslatait is a súlyuknak megfelelő módon kezelt és figyelembe vett módon tükröző **"Energiapolitika"** feladatainak végrehajtásában a történelmi hagyományainak, elkötelezettségének, a felhalmozott szaktudásának, a szakmai tisztességének és becsületének jegyében tagságát és vezető testületeit mozgósítani fogja.

Budapest, 2007. augusztus